

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

I. ÚS 14/07-31

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 24. mája 2007 v senáte zloženom z predsedu Milana Lalíka a zo sudcov Petra Brňáka a Lajosa Mészárosa prerokoval prijatú sťažnosť T. K., P., zastúpeného advokátkou JUDr. V. F., K., vo veci porušenia základného práva na osobnú slobodu podľa čl. 17 ods. 1, 2 a 5 Ústavy Slovenskej republiky a podľa čl. 5 ods. 4 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd nerozhodnutím Krajského súdu v Prešove o sťažnosti proti uzneseniu Okresného súdu Prešov sp. zn. 1 Tp 8/05 z 13. júna 2005 a takto

r o z h o d o l :

1. Krajský súd v Prešove nerozhodnutím o sťažnosti Tomáša Kočiša proti uzneseniu Okresného súdu Prešov sp. zn. 1 Tp 8/05 z 13. júna 2005 p o r u š i l základné právo T. K. na osobnú slobodu podľa čl. 17 ods. 1, 2 a 5 Ústavy Slovenskej republiky a podľa čl. 5 ods. 4 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.

2. T. K. p r i z n á v a náhradu trov právneho zastúpenia v sume 8 450 Sk (slovom osemtisícštyristopäťdesiat slovenských korún), ktorú je Krajský súd v Prešove povinný zaplatiť na účet jeho právnej zástupkyňi advokátke JUDr. V. F. do jedného mesiaca od právoplatnosti tohto nálezu.

Odôvodnenie :

I.

Uznesením Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) č. k. I. ÚS 14/07-14 z 15. marca 2007 bola prijatá na ďalšie konanie sťažnosť T. K., P. (ďalej len „sťažovateľ“), vo veci porušenia základného práva na osobnú slobodu podľa čl. 17 ods. 1, 2 a 5 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a podľa čl. 5 ods. 4 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) nerozhodnutím Krajského súdu v Prešove (ďalej len „krajský súd“) o sťažnosti proti uzneseniu Okresného súdu Prešov (ďalej len „okresný súd“) sp. zn. 1 Tp 8/05 z 13. júna 2005.

Podľa § 30 ods. 2 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov prerokoval ústavný súd túto vec na neverejnom zasadnutí, keďže tak sťažovateľ podaním z 26. apríla 2007, ako aj krajský súd vo vyjadrení z 19. apríla 2007 vyslovili súhlas s tým, aby sa upustilo od ústneho pojednávania. Ústavný súd vychádzal pritom z listinných dôkazov a vyjadrení účastníkov konania nachádzajúcich sa v spise.

Zo sťažnosti vyplýva, že sťažovateľ bol vzatý do väzby uznesením Krajského súdu v Banskej Bystrici sp. zn. Pš 72/04 z 27. decembra 2004, a to aj napriek tomu, že dôvody väzby podľa názoru sťažovateľa neboli preukázané. Dňa 9. marca 2005 požiadal sťažovateľ o prepustenie z väzby, avšak uznesením okresného súdu sp. zn. 1 Tp 8/05 zo 4. mája 2005, teda až o dva mesiace, bola jeho žiadosť zamietnutá. Sťažnosť proti tomuto uzneseniu zamietol krajský súd uznesením sp. zn. 4 Tpo 36/05 až 27. júna 2005, teda o ďalší mesiac. Preto rozhodovanie o väzbe trvalo viac ako tri mesiace, hoci toto konanie malo byť urýchlené. Na návrh Krajskej prokuratúry v Prešove (ďalej len „prokuratúra“) okresný súd uznesením sp. zn. 1 Tp 8/05 z 13. júna 2005 predĺžil lehotu väzby sťažovateľa do 23. decembra 2005. Hoci sťažovateľ podal proti uzneseniu 21. júna 2005 sťažnosť, o tejto však nebolo krajským súdom rozhodnuté a sťažovateľovi nebol doručený ani návrh prokuratúry na predĺženie väzby.

Sťažovateľ navrhuje vydať nález, ktorým by ústavný súd vyslovil porušenie jeho základného práva na osobnú slobodu podľa čl. 17 ods. 1, 2 a 5 ústavy a podľa čl. 5 ods. 4 dohovoru nerozhodnutím krajského súdu o sťažnosti proti uzneseniu okresného súdu sp. zn. 1 Tp 8/05 z 13. júna 2005.

Z vyjadrenia predsedu krajského súdu z 19. apríla 2007, ktoré bolo ústavnému súdu doručené 23. apríla 2007, predovšetkým vyplýva, že je pravdivé tvrdenie sťažovateľa o tom, že krajský súd o jeho sťažnosti proti uzneseniu okresného súdu sp. zn. 1 Tp 8/05 z 13. júna 2005 nerozhodol. Napokon to vyplýva aj zo samotného spisu okresného súdu. Pre celkové ozrejmienie situácie, ktorá predchádzala takémuto postupu, je potrebné zohľadniť niektoré skutočnosti. Spis okresného súdu sp. zn. 1 Tp 8/05 bol predložený krajskému súdu 22. júna 2005, a to na rozhodnutie o sťažnosti podanej sťažovateľom 4. mája 2005. Spisu bola pridelená spisová značka 4 Tpo 36/05. V tejto veci išlo o rozhodnutie o sťažnosti podanej sťažovateľom proti zamietnutiu jeho žiadosti o prepustenie z väzby. Vec bola rozhodnutá 27. júna 2005 a spis bol predložený na vypracovanie rozhodnutia predsedníčke senátu. Po vyhotovení rozhodnutia bol spis 10. augusta 2005 vrátený okresnému súdu. Zo spisu ďalej vyplýva, že 6. júla 2005 bola krajskému súdu zaslaná sťažnosť sťažovateľa, pričom v sprievodnom liste sa uvádzalo, že ide o sťažnosť voči uzneseniu sp. zn. 1 Tp 8/05. To znamená, že v sprievodnom liste bez predkladacej správy nie je uvedené, voči uzneseniu z ktorého dňa sťažnosť smeruje. Vzhľadom na to, že v súdnom registri sa nevyznačuje dátum rozhodnutia, ale len spisová značka, druh rozhodnutia a opravného prostriedku, a tiež vzhľadom na to, že sa spis v tom čase nachádzal u predsedníčky senátu za účelom vypracovania rozhodnutia, predsedníčka senátu sťažnosť založila do spisu bez rozhodnutia. Z prezentačnej pečiatky ďalej vyplýva, že krajskému súdu bol predložený jeden list a jedna príloha sťažnosti. Pokiaľ takáto sťažnosť bola doručená krajskému súdu bez predkladacej správy, nebolo zrejmé, že ide o sťažnosť voči ďalšiemu uzneseniu. V spise sa pred podaním, ktoré bolo zaslané krajskému súdu 6. júla 2005, nachádzajú ďalšie písomnosti, a to návrh prokuratúry na predĺženie lehoty trvania väzby s prezentačnou pečiatkou okresného súdu z 8. júna 2005, uznesenie z 13. júna 2005 s vyznačeným dňom právoplatnosti 24. júna 2005 a žiadosť o prepustenie z väzby z 21. júna 2005, teda písomnosti, ktoré došli okresnému súdu pred zaslaním spisu krajskému súdu, avšak v spise sú založené až za rozhodnutím

krajského súdu. Nenachádza sa tam žiaden sprievodný list ani prezentačná pečiatka, z ktorých by bolo možné zistiť, kedy boli tieto písomnosti krajskému súdu doručené, a či ich vôbec mal krajský súd k dispozícii. Vzhľadom na uvedené skutočnosti sa dá skôr predpokladať, že tieto listiny neboli krajskému súdu predložené, a preto krajský súd ich k dispozícii nemal. Ďalej je významné, že po vrátení spisu okresnému súdu v súvislosti s vybavením sťažnosti proti uzneseniu o zamietnutí žiadosti sťažovateľa o prepustenie z väzby z 13. júna 2005 mal okresný súd spis opätovne predložiť na rozhodnutie krajskému súdu, pretože nebolo rozhodnuté o sťažnosti podanej sťažovateľom proti uzneseniu o predĺžení lehoty väzby. Napokon je významné aj to, že sťažovateľ ani jeho obhajkyňa sa neobrátili už predtým, keď to bolo aktuálne, so sťažnosťou na nečinnosť okresného súdu na orgány štátnej správy okresného súdu, resp. krajského súdu. Predseda krajského súdu navrhuje, aby ústavný súd všetky uvedené skutočnosti zohľadnil.

Z repliky právnej zástupkyne sťažovateľa uvedenej vo vyjadrení z 26. apríla 2007, ktorá bola ústavnému súdu doručená 30. apríla 2007, vyplýva iba toľko, že sťažovateľ trvá na dôvodoch podanej sťažnosti a k stanovisku predsedu krajského súdu nemá čo dodať. Požaduje trovy právneho zastúpenia v nešpecifikovanej výške.

II.

Z uznesenia Krajského súdu v Banskej Bystrici sp. zn. Pš 72/04 z 27. decembra 2004 vyplýva, že sťažovateľ bol vzatý do väzby s účinnosťou od 23. decembra 2004 o 8.05 h. Podľa zistenia ústavného súdu proti uzneseniu bola podaná sťažnosť, o ktorej rozhodol Najvyšší súd Slovenskej republiky uznesením sp. zn. 1 Toš 8/05 z 20. januára 2005.

Z uznesenia okresného súdu sp. zn. 1 Tp 8/05 zo 4. mája 2005 v spojení s uznesením krajského súdu č. k. 4 Tpo 36/05-25 z 27. júna 2005 vyplýva, že žiadosť sťažovateľa o prepustenie z väzby bola zamietnutá.

Z uznesenia okresného súdu sp. zn. 1 Tp 8/05 z 13. júna 2005 vyplýva, že väzba sťažovateľa a ďalšieho spoluobvineného bola predĺžená do 23. decembra 2005.

Zo spisu okresného súdu sp. zn. 1 Tp 8/05, ktorý bol ústavnému súdu zaslaný, vyplývajú nasledovné relevantné skutočnosti:

Sťažovateľ podal proti uzneseniu okresného súdu sťažnosť datovanú 21. júna 2005, doručenu okresnému súdu 23. júna 2005. Zo sťažnosti vyplýva, že smeruje proti uzneseniu okresného súdu sp. zn. 1 Tp 8/05 z 13. júna 2005 o predĺžení väzby na základe návrhu podaného prokuratúrou. Okresný súd predložil sťažnosť krajskému súdu prípisom z 28. júna 2005, ktorý do podateľne krajského súdu bol doručенý 6. júla 2005. Samotný spis sp. zn. 1 Tp 8/05 bol predložený krajskému súdu už skôr, a to predkladacou správou z 15. júna 2005, doručenu do podateľne krajského súdu 22. júna 2005. Predkladacia správa sa týkala sťažnosti, ktorú sťažovateľ podal proti uzneseniu okresného súdu sp. zn. 1 Tp 8/05 zo 4. mája 2005. Rozhodnutie krajského súdu o sťažnosti podanej sťažovateľom proti uzneseniu okresného súdu sp. zn. 1 Tp 8/05 z 13. júna 2005 sa v spise nenachádza. Pokiaľ je uznesenie okresného súdu sp. zn. 1 Tp 8/05 z 13. júna 2005 opatrené doložkou právoplatnosti, táto doložka sa týka spoluobvineného P. R., ktorý proti uzneseniu o predĺžení väzby sťažnosť nepodal. Napokon zodpovedá skutočnosti tvrdenie predsedu krajského súdu o tom, že návrh prokuratúry na predĺženie väzby, uznesenie z 13. júna 2005 s vyznačeným dňom právoplatnosti 24. júna 2005 a žiadosť o prepustenie z väzby z 21. júna 2005 sú v spise založené až za rozhodnutím krajského súdu sp. zn. 4 Tpo 36/05 z 27. júna 2005.

III.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1 (...).

Podľa čl. 17 ods. 1 ústavy osobná sloboda sa zaručuje.

Podľa čl. 17 ods. 2 prvej vety ústavy nikoho nemožno stíhať alebo pozbaviť slobody inak, ako z dôvodov a spôsobom, ktorý ustanoví zákon.

Podľa čl. 17 ods. 5 ústavy do väzby možno vziať iba z dôvodov a na čas ustanovený zákonom a na základe rozhodnutia súdu.

Podľa čl. 5 ods. 4 dohovoru každý, kto bol pozbavený slobody zatknutím alebo iným spôsobom, má právo podať návrh na konanie, v ktorom by súd urýchlene rozhodol o zákonnosti jeho pozbavenia slobody a nariadil prepustenie, ak je pozbavenie slobody nezákonné.

Článok 5 ods. 4 dohovoru sa vzťahuje na všetky prípady pozbavenia slobody vymenované v čl. 5 ods. 1, teda aj na súdnu kontrolu zákonnosti väzby podľa čl. 5 ods. 1 písm. c) dohovoru. Počiatočné rozhodnutie súdu nemusí nutne ospravedlňovať väzbu po celú dobu jej trvania. Osoba nachádzajúca sa vo väzbe musí mať možnosť predložiť argumenty a dôvody proti svojmu ponechaniu vo väzbe (rozhodnutie Komisie z 13. decembra 1987 č. 8098/77). Súd musí rozhodnúť urýchlene (*à bref délai* resp. *speedily*). Lehota začína podaním návrhu alebo žiadosti a končí vydaním konečného rozhodnutia súdu, prípadne doručením tohto rozhodnutia, ak sa rozhodlo v neprítomnosti obvineného (Koendjibiharie c. Holandsko z 25. októbra 1990, § 28). Neexistuje nijaká pevne ustanovená lehota, v ktorej by súd musel rozhodnúť. Či sa rozhodlo urýchlene, posudzuje sa podľa všetkých okolností prípadu (Sanchez-Reisse c. Švajčiarsko z 21. októbra 1986, § 55). Spravidla však lehoty rátané na mesiace sú príliš dlhé a nevyhovujú požiadavke rýchlosti v zmysle čl. 5 ods. 4 dohovoru (Bezicheri c. Taliansko z 25. októbra 1989).

Článok 17 ods. 2 ústavy v sebe inkorporuje aj právo podať návrh na konanie, v ktorom by súd neodkladne a urýchlene rozhodol o zákonnosti väzby a nariadil prepustenie, ak je táto nezákonná. Právo podľa čl. 5 ods. 4 dohovoru je teda chránené aj čl. 17 ods. 2 ústavy (*mutatis mutandis* III. ÚS 7/00).

Z pohľadu ústavného súdu možno zo skutkového hľadiska považovať za preukázané, že proti uzneseniu okresného súdu sp. zn. 1 Tp 8/05 z 13. júna 2005, ktorým na základe návrhu prokuratúry bola predĺžená lehota trvania väzby sťažovateľa a spoluobvineného do 23. decembra 2005, podal sťažovateľ prostredníctvom svojej obhajkyne sťažnosť z 21. júna 2005 doručení okresnému súdu 23. júna 2005. Bez akýchkoľvek pochybností z textu sťažnosti vyplýva, že smeruje voči uvedenému uzneseniu okresného súdu. Rovnako treba považovať za preukázané, že táto sťažnosť bola okresným súdom predložená krajskému súdu, pričom do podateľne krajského súdu bola doručená 6. júla 2005. K predloženiu sťažnosti došlo bez predkladacej správy a bez spisu okresného súdu sp. zn. 1 Tp 8/05, pretože tento spis bol krajskému súdu predložený už skôr, a to ešte 22. júna 2005, v súvislosti so sťažnosťou podanou sťažovateľom proti skoršiemu uzneseniu okresného súdu sp. zn. 1 Tp 8/05 zo 4. mája 2005. Napokon nemôžu byť pochybnosti ani o tom, že krajský súd o sťažnosti podanej sťažovateľom 21. júna 2005 proti uzneseniu okresného súdu sp. zn. 1 Tp 8/05 z 13. júna 2005 dosiaľ nerozhodol. Práve preto dodnes nie je na tomto uznesení vyznačená jeho právoplatnosť vo vzťahu voči sťažovateľovi, ale iba vo vzťahu voči spoluobvinenému. Zdá sa byť pravdepodobné, že v čase predloženia spisu okresného súdu sp. zn. 1 Tp 8/05 krajskému súdu 22. júna 2005 neboli v spise založené niektoré doklady, ako návrh prokuratúry na predĺženie väzby a uznesenie z 13. júna 2005.

Vzhľadom na skutkový stav ustálený ústavným súdom treba dôjsť k záveru, že nečinnosťou krajského súdu došlo k porušeniu základného práva sťažovateľa na osobnú slobodu podľa čl. 17 ods. 1, 2 a 5 ústavy a podľa čl. 5 ods. 4 dohovoru. Hoci bolo povinnosťou krajského súdu o podanej sťažnosti urýchlene rozhodnúť, vôbec dosiaľ sa tak nestalo. Možno preto už uvažovať aj nad úplným popretím práva sťažovateľa (*denegationis iustitiae*) na urýchlené preskúmanie dôvodnosti ďalšieho trvania jeho väzby, preto že podania sťažnosti, resp. jej predloženia krajskému súdu (6. júla 2005) uplynul už takmer jeden rok (bod 1 výroku nálezu).

Argumentáciu krajského súdu nemožno akceptovať bezo zvyšku. Hoci je pravda, že sťažnosť bola predložená bez predkladacej správy a bez vyznačenia zo strany okresného súdu, voči ktorému rozhodnutiu smeruje, a hoci je pravdepodobné, že krajský súd nemal v spise k dispozícii návrh prokuratúry na vzatie do väzby, ale ani uznesenie okresného súdu

sťažnosťou napadnuté, napriek tomu treba konštatovať, že krajský súd nevenoval predloženej sťažnosti potrebnú pozornosť. Inak by totiž musel zistiť, že dodatočne predložená sťažnosť vzhľadom na jeho jasný obsah smeruje voči inému uzneseniu okresného súdu. Za takejto situácie bolo povinnosťou krajského súdu prijať opatrenia potrebné na prípadné kompletizovanie neúplného spisu tak, aby aj o tejto sťažnosti mohlo byť rozhodnuté. Nečinnosť krajského súdu v tomto smere nemožno preto skutočnosťami namietanými v jeho vyjadrení ospravedlniť. Ten istý záver treba prijať aj v súvislosti s námietkou, podľa ktorej aj okresný súd zanedbal svoju povinnosť spis opätovne predložiť krajskému súdu potom, čo zistil, že krajský súd rozhodol iba o jednej z dvoch sťažností podaných sťažovateľom, ako aj s námietkou, že aj samotný sťažovateľ, resp. jeho obhajkyňa mohli a mali upozorniť na vzniknutú situáciu.

Sťažovateľ požiadal aj o priznanie náhrady trov právneho zastúpenia advokátkou v nešpecifikovanej výške.

Ústavný súd priznal sťažovateľovi náhradu trov právneho zastúpenia v sume 8 450 Sk. Za prevzatie a prípravu zastupovania a za podanie sťažnosti z 22. decembra 2005 priznal odmenu dvakrát po 2 501 Sk. Za písomné vyjadrenie z 26. apríla 2007 priznal odmenu 2 970 Sk. Ďalej patrí sťažovateľovi režijný paušál dvakrát po 150 Sk a jedenkrát 178 Sk. Celková výška trov právneho zastúpenia je 8 450 Sk (bod 2 výroku nálezu).

Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok, treba pod právoplatnosťou nálezu uvedenou vo výroku tohto rozhodnutia rozumieť jeho doručenie účastníkom konania.

Z uvedených dôvodov ústavný súd rozhodol tak, ako to je uvedené vo výrokovej časti tohto rozhodnutia.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 24. mája 2007